

Insamlingsstiftelsen 1000 Möjligheters remissvar angående En särskild straffbestämmelse för psykiskt våld

1000 Möjligheter driver den nationella stödlinjen ungarelationer.se som syftar till att motverka killars våld mot tjejer och våld i ungas partnerrelationer. Genom ungarelationer.se möter vi tusentals barn och unga, främst flickor, som blir utsatta för våld av sin partner samt även de barn och unga, främst pojkar och män, som utövar våld i en partnerrelation. Stiftelsen driver också Ellencentret som arbetar för att barn och unga som utsatts för sexuell exploatering ska få stöd och behandling för att kunna leva ett liv fritt från våld.

Sammanfattning

Mäns våld mot kvinnor börjar med killars våld mot tjejer. Att arbeta mot våldet i de ungas relationer är därför avgörande för att uppnå det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet. Psykiskt våld är en stor del av killars våld mot tjejer och därför är det av stor vikt att detta kriminaliseras. Stiftelsen 1000 Möjligheter har tidigare välkomnat och tillstyrkt förslaget i tidigare promemorian om straffansvar för psykiskt våld. Förslaget har nu omarbetats. 1000 Möjligheter tillstyrker förslaget om en ny straffbestämmelse mot psykiskt våld och välkomnar också särskilt att den föreslagna bestämmelsen nu ska ingå även i brottskatalogen för barnfridsbrott. Stiftelsen anser dock att utkastets förslag lag om en ny bestämmelse borde omfatta fler former av ekonomiskt våld. Stiftelsen vill också särskilt understryka behovet av kunskapshöjande insatser i samband med införandet av den nya bestämmelsen, både för rättsväsendet, andra yrkesverksamma samt allmänheten generellt och barn och unga specifikt.

Bakgrund

När ungarelationer.se startades för knappt sju år sedan var det tydligt att varken samhället i stort eller ansvariga myndigheter hade uppmärksammat frågan om killars våld mot tjejer och våld i ungas partnerrelationer i någon nämnvärd omfattning. På relativt kort tid har dock frågan fått mer uppmärksamhet och precis som utkastet nämner finns idag både flera regeringsuppdrag och mer forskning gällande detta. Under den tid som den nationella stödlinjen tagit emot samtal så är det uppenbart att den typ av våld som de unga i högst utsträckning berättar om är just det psykiska våldet.

I stödlinjens arbete är det mycket tydligt att flickor och unga kvinnor far oerhört illa av det psykiska våldet de utsätts för, i många fall får det samma eller värre och mer långtgående konsekvenser än det fysiska våldet. Att en erfarenhet som är så central i våldsutsattheten bland unga som är utsatta i sina partnerrelationer inte har ansetts vara straffbar skapar flera problem. Dels för den utsatta när det gäller att få syn på att man faktiskt varit utsatt för allvarliga kränkningar, dels för den unga som utövar våldet som kan uppleva att det på grund av sin straffrihet är ett acceptabelt beteende.

I ungarelationer.se:s rapport från 2024¹ nämns därför just en kriminalisering av psykiskt våld som en av de viktiga åtgärder som är nödvändiga för ett effektivt arbete mot killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer.

Synpunkter

I utkastet beskrivs att vissa former av ekonomiskt våld bör omfattas av den nya bestämmelsen. Att det ekonomiska våldet synliggörs på detta vis är viktigt. Stiftelsen anser dock att utkastets förslag bör omfatta fler former av ekonomiskt våld så att det inte riskerar att bli en för snäv definition.

Stiftelsen vill också särskilt understryka det stora behovet av kunskapshöjande insatser i samband med införandet av den nya bestämmelsen men också ett kontinuerligt och långsiktigt arbete rörande både uppföljning, kompetenshöjning och vägledning för olika yrkesgrupper samt allmänheten.

Det är särskilt viktigt att den nya bestämmelsen följs av insatser för hela rättsväsendet, även domstolsväsendet, för att skapa så goda förutsättningar som möjligt att implementera lagstiftningen effektivt och ändamålsenligt. Dels för att hela rättskedjan behöver ha en samsyn för att önskad effekt ska uppnås dels för att det kommer vara nödvändigt med en viss kunskapshöjning genom hela rättsväsendet avseende hur psykiskt våld faktiskt fungerar och är konstruerat.

Stiftelsen vill också påpeka vikten av att fler vuxna har kunskap om psykiskt våld och ställer rutinmässiga frågor om detta till barn och unga samt att särskilda informationsinsatser riktade till just gruppen barn och unga kommer vara avgörande för att lagstiftningen ska få genomslag och få en önskad normerande verkan.

Sammanfattningsvis är en särskild straffbestämmelse för psykiskt våld ett viktigt steg i det omfattande arbetet mot mäns och killars våld mot kvinnor och tjejer.

Stockholm 2025-09-01

Zandra Kanakaris
Generalsekreterare
1000 Möjligheter

¹ Killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer – från osynligt område till prioriterad politisk fråga? 2024